

АНТОНИНА ЖЕЛЯЗКОВА: ЕДИНСТВЕНО УСКОРЕНО ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ НА СЪРБИЯ КЪМ ЕС МОЖЕ ДА СПАСИ ОТ СЕРИОЗНИ КАТАКЛИЗМИ БИВША ЮГОСЛАВИЯ

Публикуван на: 15-12-2007

Източник: [Портал Европа](#)

Антропологът д-р Антонина Желязкова коментира пред Портал ЕВРОПА развитието на преговорите в ЕС за установяване на независимост на Косово. Брюксел предложи на Белград ускорена процедура за присъединяване към ЕС, ако признае независимо Косово.

Според Желязкова, "може би присъединяването на Сърбия ще дойде твърде много на Евросъюза, но ако алтернативата е война в региона...". Д-р Желязкова предвижда бежанска вълна на сърби от Косово при едностранно обявяване на независимост на областта, както и дестабилизация в региона на бивша Югославия. "При положение, че нещо подобно ще се развие в Косово, естествено, че ЕС е длъжен да намери подход, с който да смекчи удара, който може да понесе Сърбия. Ако сръбските политици се колебаят, че ще влязат с лошо в историята, то гражданското общество да се активизира за приемането на предложението за присъединяване към ЕС", поясни тя.

Антонина Желязкова е председател на Международния център за изследване на малцинствата и межкултурните взаимодействия. Завършва специалност "Източни езици" в СУ "Св. Климент Охридски". Специализира история на балканските страни. Защитава дисертация за история на "Етнорелигиозните промени в някои западнобалкански провинции на Османската империя през XV-XVIII век". Специализира в Института за изследване на Изтока в Москва и Ленинград. Специалист по спешна антропология. Експерт по въпросите на Западните Балкани и малцинствата. **Европейският съюз се готви да предложи ускорена процедура за присъединяване на Сърбия, ако тя признае независимо Косово. Как очаквате да се развие ситуацията?**

Европейският съюз очевидно трябва да търси някакъв изход от ситуацията, защото напрежението в Косово е голямо. Според мен, при акта на обявяване на независимост, който предстои сравнително скоро при схемата, която предложи Марти Ахтисаари, вероятно първото, което може да очакваме, е много голяма вълна от бежанци от Косово в Сърбия. Предстои да се сблъскаме с тежък хуманитарен проблем.

След това, разбира се, ако предположим, че 50-70% от сърбите в Косово решат да потърсят бежански статут или статут на вътрешно разселени лица, то онези, които останат в Косово, ще бъдат най-радикалните. Тогава може да се очаква огледална ситуация в Косово, да се задействат сръбски паравоенни структури, които да водят вид партизанска война срещу албанците. При положение, че нещо подобно ще се развие в Косово, естествено, че ЕС е длъжен да намери

АНТОНИНА ЖЕЛЯЗКОВА: ЕДИНСТВЕНО УСКОРЕНО ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ НА СЪРБИЯ КЪМ ЕС МОЖЕ ДА СПАСИ ОТ СЕРИОЗНИ КАТАКЛИЗМИ БИВША ЮГОСЛАВИЯ

подход, с който да смекчи удара, който може да понесе Сърбия. Не мога обаче да си представя сръбски политик, който би желал да влезе в историята като човек, който се е отказал от , както казват сърбите, "люлката на сръбската цивилизация".

Във всички случаи тези сръбски политици, които ще понесат този удар на отказ от територия, би трябвало да бъдат компенсирани. Би трябвало да бъде компенсирана и цялата сръбска нация, която през последното десетилетие беше много демонизирана и преживя много прояви на двоен стандарт.

Мисля, че предложението на ЕС за такива компенсация - във вид на съкратена процедура за членство, е единствено, което може да спаси от сериозни катаклизми региона на бивша Югославия. Една дестабилизация в Косово незабавно би дестабилизирала и територията на Южна Сърбия, долината на Прешево, Медведжа и Буяновац вероятно и Западна Македония. Един компенсаторен механизъм би насърчил много и стабилността на Македония.

Какво ще се случи, ако Сърбия не приеме европейското предложение?

Изключително трудно е да се намери политик, където и да е било по света, който би се отказал доброволно от национална територия. Така че не бих се учудила, ако това предложение предизвика някакво бружение в Сърбия. Много от политиците в Сърбия дадоха предварително някакви почти клетви, че не биха "продали" територията на Косово, че всякакви замены биха унизили националното достойнство. Но въпреки това смятам, че офертата към Сърбия е много щедра. Би трябвало, ако сръбските политици се колебаят, че ще влязат с лошо в историята, то гражданското общество да се активизира за приемането на предложението за присъединяване към ЕС.

Каква е българската гледна точка спрямо този вариант?

Това би бил един много добър вариант за България. Сърбия е наша близка съседка и е изключително важно тя да бъде стабилна, а не воюваща. Знаете, че едни от основните инфраструктури, които ни свързват с Европа, минават през Сърбия. Когато между двете страни паднат границите, това би действало изключително освежаващо за икономиката на двете страни, най-вече инфраструктурата ще се облекчи, ще се появят възможности за много нови инвестиции.

Европейският съюз готов ли е за разширяване към Западните Балкани?

Това е труден въпрос. По принцип съвсем доскоро смятах, че след България и Румъния ЕС ще затвори процеса на разширяване за дълго време -10-15 години. Но не мисля, че и ЕС има голям избор - би трябвало да се направят много точни разчети и прогнози, за да се избере по-малкото зло. Да, може би присъединяването на Сърбия ще дойде твърде много на Евросъюза, но ако алтернативата е война в региона... Това би се отразило много по-зле както на Югоизточна Европа, така и на Западна Европа. Затова може би по-добрият вариант е, дори Европа да не е готова, да стисне със зъби и да преодолее и това изпитание - бързото присъединяване на Сърбия, преди тя да е изпълнила част от критериите за членство.

Присъединяването на Сърбия ще повлияе ли на преговорите на Хърватия и Турция?

Възможно е това да прозвучи като лош тон и да подсили напрежението в Хърватия, но не съм сигурна дали ЕС няма да направи по-дипломатично своя ход с присъединяването на Сърбия, като присъедини двете държави - Сърбия и Хърватия като двойка. Въпросът с Турция е много по-различен - тепърва предстоят още много преговори и условия, които Анкара да изпълни.